

Lena Asthred

Handlingsplan för att stärka kulturens roll i Vårgårda kommuns grundskolor, samt för nyanlända elever.

Inledning

Vårgårda kommun har drygt 11000 invånare där ca 50 % bor i tätorten och 50 % på ren landsbygd. Vi har åtta grundskolor med 1321 elever från förskoleklass – åk 9 och en gymnasieskola med ca 350 elever under läsåret 2015-2016. Kommunen ligger vid Västra stambanan och E20, med goda kommunikationer till Göteborg, Borås och Skövde.

Samtliga skolor har kulturombud som samarbetar med kommunens bibliotek runt olika kulturevenemang, teater och biblioteksbesök. Samtliga grundskolor har deltagit i Skapande skola-projekt. I kommunen finns en konstförening med eget konstgalleri som bl a haft utbyte med sarskolans elever.

Koppling till skolans styrdokument och andra skrivningar om kulturens roll i skolan

Skolan är en social och kulturell mötesplats där vi under de senaste månaderna har mottagit fler elever med annan kulturell erfarenhet i ryggsäcken än någon gång tidigare. Utmaningen skolan står inför är att integrera de nyanlända eleverna och skapa en kulturell mångfald där eleverna ges möjlighet att ta del varandras erfarenheter. Att genom olika kulturella inslag som skapande, bild, foto, teater etc kan skolan ge eleverna möjligheter att skapa broar mellan olika kulturer. Det handlar om ”att inse de värden som ligger till grund för kulturell mångfald” (Skolverket 2011 s. 7) Undervisningen baseras på styrdokumentet och de delar vi främst vill framhålla är följande tagna ur LGR 11;

Skolan ska stimulera varje elev att bilda sig och växa med sina uppgifter. I skolarbetet ska de intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna uppmärksammas. Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper. De ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form ska vara inslag i skolans verksamhet. En medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet ger en trygg identitet som är viktig att utveckla tillsammans med förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar. I skolans uppdrag är ett interkulturellt perspektiv viktigt för att kunna se den

egna verkligheten i ett globalt sammanhang och för att skapa internationell solidaritet samt förbereda för ett samhälle med täta kontakter över kultur- och nationsgränser. Det internationella perspektivet innebär också att utveckla förståelse för den kulturella mångfalden inom landet.

FN:s barnkonvention skriver i artikel 13 att *”Barnet skall ha rätt till yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet att oberoende av territoriella gränser söka, motta och sprida information och tankar av alla slag, i tal, skrift eller tryck, i konstnärlig form eller genom annat uttrycksmedel som barnet väljer.”*

Skolan ansvarar för att eleven efter genomgången grundskola kan använda och ta del av många olika uttrycksformer såsom språk, bild, musik, drama och dans samt har utvecklat kännedom om samhällets kulturutbud.

Alla som arbetar i skolan ska verka för att utveckla kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö.

Läraren ska ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel. Läraren ska tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

Sedan tidigare har Vårgårda kommun en barnkulturplan som är politiskt antagen. Av den framgår att alla elever skall få ta del av en kulturupplevelse om året. De nationella kulturpolitiska råden: ”Tid för kultur” (2009/10:3) skriver att; Genom att uppleva kultur och ägna sig åt eget skapande kan barn och unga behålla och utveckla sin fantasi och sitt självständiga tänkande. Kulturella aktiviteter ger barn och ungdomar utrymme att utbyta tankar och använda sin kreativitet i gemenskap med andra. Att lära känna kulturarvet och förstå historiska sammanhang stärker barns och ungas identitet och ger perspektiv på tillvaron.

Målet för Vårgårda kommunala skolor är ytterst att, genom en ökad samverkan med kulturlivet, långsiktigt integrera kulturella och konstnärliga uttryck i skolans arbete och på så sätt, genom en större variation i användandet av verktyg som motsvarar de behov varje elev har för sitt unika lärande, nå kunskapsmålen i skolan i högre grad.

Så här vill vi stärka kulturens roll för nyanlända elever i skolan och skolans samverkan med kulturlivet

Nuvarande insatser

I kommunen finns en barnkulturgrupp, i den ingår barnbibliotekarien och kulturombud från varje skola. Gruppen väljer ut kulturaktiviteter, teaterföreställningar och författarbesök. Kulturombuden som finns med i gruppen förankrar och hämtar inspiration bland elever och pedagoger. Samtliga elever har genom detta samarbete erbjudits en kulturaktivitet per år. Dessutom har eleverna vid några tillfällen fått se skolbio genom skolbioprojekt pengar.

De senaste läsåren har eleverna erbjudits möjligheter att delta i skiv- och berättarverkstad med författarbesök. De har besökt konstmuseum, fått konstnärsbesök med efterföljande workshops där de bl a fått arbeta med lera, graffiti och akvarellmålning. Eleverna i åk 8 och 9 har erbjudits möjlighet att besöka opera och teater. De har också erbjudits att delta i drama, teater och olika musikupplevelser. Dessa aktiviteter har finansierats med medel från Kulturrådet.

Utifrån den kulturella mångfald Vårgårda kommun berikats med vill vi ta ett mer övergripande grepp och ge våra elever i Vårgårda kulturella redskap som vi tror gynnar måluppfyllelsen och skapar möjligheter till kulturella utbyten.

Elevers inflytande i planeringen och utformandet av handlingsplanen

I skolans styrdokument framgår tydligt att elever ska ges inflytande över undervisningens planering; det är ett aktuellt utvecklingsområde i Vårgårdas grundskolor och medvetenheten om detta är hög hos våra pedagoger.

Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Den ska utveckla deras förmåga att ta personligt ansvar. Genom att delta i planering, utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar. (Lgr11)

Detta kommer tydligt till uttryck i skolornas respektive planering och utvärdering av Skapande skola-aktiviteter där elever i samråd med lärare, oftast inom elevrådets eller särskilda barnkulturgruppens ram, givits utrymme. Samtliga deltagande elever i de olika kulturaktiviteterna har fått säga sin mening i en elevenkät och via representanter från klasserna, i skolornas elevråd. Utvärderingen har sedan legat till grund för de insatser som vi nu söker bidrag för. Mer långsiktigt vill vi arbeta för att ge eleverna ett mer övergripande och kontinuerligt inflytande över de kommunala skolornas planering av kulturprogram. Vi planerar att införa kulturråd på varje skola som leds av kulturombudet med elevrepresentanter från varje klass.

Insatser som planeras

Vi ämnar tid för fortsatt planering och arbete för den plattform med skapande verksamhet som påbörjats. Den utgår från läroplanens och skolans mål samt elevers och lärares behov och önskemål i Förskoleklass- åk 9, grundsärskolan och förberedelsegrupperna. Uppdraget ska bidra till ökad samverkan mellan skolan och olika kulturella instanser i kommunen samt att skapa regelbundna mötesplatser mellan professionella kulturutövare, elever och lärare i kommunens grundskolor. Med kultur som metod arbetar vi för ökad måluppfyllelse och lust till skapande och lärande. Särskilt viktig blir denna mötesplats nu då vi i kommunen mottagit nyanlända elever, både ensamkommande, men också barn och elever som kommit med sina familjer.

Bilden finns med som ett genomgående tema.

I ett mångkulturellt samhälle säger en bild mer än tusen ord, och tillsammans med ord skapar bilden förståelse för den text som står skriven. ”En typ av text som blir allt vanligare är texter som kombinerar ord, bild och ljud, dvs. där flera olika medier samspelar och alla behöver läsas på olika sätt för att tillsammans bli meningsbärande. Det kan till exempel vara film, interaktiva spel och webbtexter, TV-serier och teaterföreställningar.”
ur Kommentarmaterial till kursplanen i svenska.

Konst

Vi har under några år samarbetat med akvarellkonstnärer, vilket vi ämnar fortsätta med. Besök på konstmuseum under ledning av konstpedagog. Eleverna får genom detta samarbete möjlighet att skapa utifrån skolornas önskemål om olika teman. Efter att ha utvärderat läsårets konstprojekt planerar vi samarbete med fler etablerade konstnärer och har för avsikt att ha

en dialog med Kultur i Väst och regionen för att säkerställa god kompetens och hög kvalitet.

Foto, digital bild och film

Under nästa läsår kommer eleverna ges möjlighet att arbeta med fotografiska bildberättelser samt arbeta efter olika tematiska inriktningar. Vi kommer att producera både digitala publikationer samt fysiska utställningar. Detta med särskild betoning på att dela varandras kulturella erfarenheter. Vi kommer att arbeta med bildskapandets trestegsprocess: bilden man planerar, bilden man tar och bilden som färdigställs i efterbearbetning. Projektet ska omfatta såväl fototeknik som digital bildbehandling. Dessa projekt kommer att planeras och genomföras av professionella filmare och fotografer. För att ge en injektion i detta arbete kommer vi att arrangera en fototävling ”Årets bild i Vårgårda” där eleverna får möjlighet att exponera sina bilder under en två veckor lång utställning på Vårgårda bibliotek.

Då efterfrågan på skapande i rörlig bild inom grundskolan har ökat kraftigt planerar vi insatser för att ge eleverna inspiration till filmskapande och ge skolorna verktyg för att skapa på egen hand. Vi kommer att utveckla någon visningsarena i sociala medier.

Drama och rörelse

Inom drama kommer arbetet att rikta in sig på sceniska bilder. Detta berättande kan ta sig uttryck i olika skepnader och vi jobbar med att skapa berättelser med alla sinnen för att väcka inre bilder hos eleverna. De får prova på rollspel och improvisationer som ger dem nya perspektiv samtidigt som de tränar sociala färdigheter som samarbete, lyssnande, empati och uttrycksförmåga. Här ges också möjlighet för nyanlända elever att i ett inkluderande sammanhang agera i olika dramaövningar. I övningarna kan man ta upp ämnen som berör elevernas kulturella erfarenheter, genus, jämlikhet, främlingsfientlighet eller sex och samlevnad. Dessa aktiviteter kommer att ledas av en professionell musik och dramapedagog. Eleverna kommer också att ges möjlighet att besöka teater och opera med besök bakom kulisserna för att ge insikt i vad scenkonst är, utveckla sitt språk och förståelsen för omvärlden. Det ger också möjlighet att fördjupa elevernas erfarenheter av olika uttrycksformer.

Litteratur och skrivande

Berättar - och skivrarverkstad med professionella författare, där eleverna skriver egna berättelser och har en bokmessa för att visa upp sina litterära verk. Berättarverkstäderna kan exempelvis utmynna i berättarcafèer, poesimorgnar och berättelser i gröngräset. Eleverna ska ges möjlighet att få insikt i en litterär genre, stimulera det egna skrivandet och utveckla förmågan att formulera egna åsikter och tankar i olika slags texter.

Långsiktigt arbete

Kulturarbetarna stärker pedagogerna ute i befintlig verksamhet och ger dem nya verktyg i sitt arbete. Detta utvecklar i sin tur det långsiktiga arbetet med att stärka kulturens roll i lärandet och höjer både elevs och lärares medvetenhet om de estetiska läroprocesserna. En samplanering skapar en

stabil plattform genom att skolorna inte behöver ta in kortsiktiga och dyrköpta lösningar inom det kulturella arbetsfältet.

En viktig del i den långsiktiga planeringen blir att skapa mötesplatser med kulturen som central plats där nyanlända elever kan ta del av, och dela med sig av kulturella erfarenheter.

En annan viktig del i det långsiktiga arbetet är att stärka elevernas måluppfyllelse i alla ämnen genom att utveckla deras fantasi och initiativtagande. Lusten att skapa berikar elevernas tillvaro och gör att de på ett naturligt sätt tar del av samhällets kulturutbud. Aktiviteterna skall vara anpassade till såväl elever med olika inlärningssvårigheter som kunskapsstarka elever som behöver ytterligare stimulans och på så sätt skapa en inlärningsmiljö där strukturen möjliggör och skapar förutsättningar för fokus på elevernas kreativitet, skapandelust, fantasi och lust att lära. Eleverna får tillgång till olika typer av kulturyttringar oberoende av kön, språk och socioekonomisk bakgrund. Vår strävan är att engagera kulturarbetare med olika kön och bakgrund.

I vårt arbete kommer vi i kontakt med många pedagoger som använder sig av kultur och estetiska läroprocesser som ett pedagogiskt verktyg i den dagliga undervisningen. Dessa goda exempel lyfter vi fram och använder som inspiration till övriga pedagoger. Elever kan också vara med som en viktig resurs i våra projekt och inspirera andra elever i samband med bl.a. bokskrivande och filmskapande.

Utvärdering

Denna handlingsplan följs upp och utvärderas årligen av skolans utvecklingsledare och samordnare för kultur i skolan-arbetet. Detta görs efter att varje skola utvärderat sina Skapande skola-satsningar lokalt. Eleverna bereds möjlighet att ge uttryck för sina synpunkter på genomförda insatser via olika arenor såsom enkäter, fokusgrupper och kulturråd. I samband med att skriftliga omdömen och betyg ges vid terminsslut, kommer vi att undersöka hur insatserna inom Skapande skola har bidragit till ökad måluppfyllelse avseende studiemotivation och resultat.

Budget

Kommunens insats	570 tkr	Lokaler, teaterföreställningar, utrustning
Lönekostnader	1065 tkr	4 professionella kulturarbetare a´ 50 %, författare, konstnär, dramapedagog, filmare samt resekostnader för de professionella utövarna
Förbrukningsmaterial	50 tkr	Material till elevernas skapande tex akvarellfärg, dukar. Material till drama
Busstransporter	39 tkr	Busstransporter till

, resor		föreställningar
Professionella föreställningar och dylikt.	159 tkr	Konstmuseum, teater, opera
Leasing/hyra/in köp av utrustning	50 tkr	Utrustning för film och fotoarbete.
Summa totalt:	1933 tkr	
Söker bidragssumma:	1363 tkr	